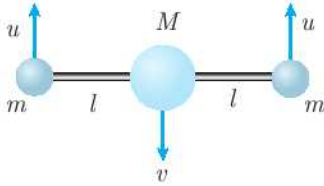
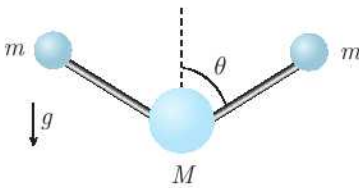

۶.۱ آزمون نهایی المپیاد فیزیک (تابستان ۸۴)

۱ دو جرم m همراه با دو میله‌ی صلب، به یک جسم به جرم M ($M \gg m$) لولا شده‌اند. این مجموعه را مطابق شکل همراه با سرعت‌های اولیه‌ی u و v که به ترتیب به جرم‌های m و M می‌دهیم در میدان گرانشی یکنواخت g رها می‌کنیم. طول هر یک از دو میله‌ی صلب l است.

الف) زاویه‌ی میله‌ها را نسبت به امتداد قائم، $\theta(t)$ ، را تا مرتبه‌ی اول نسبت به $\frac{m}{M}$ به دست آورید. توجه: میله‌ها بدون جرم‌اند و از هر گونه اصطکاک صرف‌نظر کنید.

ب) زمان رسیدن دو جرم m به یکدیگر را تا مرتبه‌ی اول نسبت به $\frac{m}{M}$ به دست آورید.

۲ فرض کنید از سطح صافی ذراتی با سرعت v در راستای عمودی رو به بالا گسیل می‌شوند. سطح صاف را $y = 0$ بگیرید. به دلیل گرانش سرعت و چگالی ذرات بر حسب ارتفاع y ، که جهت مثبت آن رو به بالا فرض شده است متغیر است. (g در راستای منفی محور y است.) تعداد ذرات بر واحد حجم در $y = 0$ را n_0 (یکنواخت) فرض کنید. فرض کنید ذرات در بالاترین نقطه‌ی مسیرشان به نحوی جذب شده و دیگر به سطح باز نمی‌گردند. الف) $n(y)$ یعنی تعداد ذرات بر واحد جم را به دست آورید.

حال فرض کنید کره‌ای به شعاع R و جرم M در داخل منطقه‌ای که $n(y)$ صفر نیست قرار دهیم. جرم هر یک از ذرات را m بگیرید و برخورد ذرات با کره را کشسان فرض کنید. R را کوچک فرض کنید به طوری که چگالی ذرات در کل نقاط کره ثابت باشد.

ب) شرطی برای تعادل کره به دست آورید و ارتفاع تعادل آن را محاسبه کنید.

ج) فرض کنید کره را از وضعیت تعادل به اندازه‌ی δy منحرف کنیم. معادلی دیفرانسیلی برای $\delta y(t)$ تا مرتبه‌ی اول نسبت به δy و $\delta \dot{y}$ به دست آورید.

۳ یک پوسته‌ی کروی با چگالی بار سطحی $\sigma = \sigma_0 \cos \theta$ را در نظر بگیرید. مرکز کره مرکز مختصات، شعاع کره R ، و θ زاویه‌ی بردار واصل مرکز به هر نقطه با محور z است. پتانسیل الکتریکی حاصل

از این پوسته را

$$\phi = \begin{cases} -Er \cos \theta & r < R \\ \frac{A \cos \theta}{r^2} & r > R \end{cases}$$

بگیرید، که E و A ثابت اند و r فاصله تا مرکز است.

الف) E و A را حساب کنید.

ناحیه‌ی بین دو کره به شعاع‌های a و b ($a < b$) پر از یک دی‌الکتریک با پذیرفتاری χ است. درون کره‌ی به شعاع a و بیرون کره‌ی به شعاع b خالی است. این مجموعه را در یک میدان الکتریکی یکنواخت $\hat{z}$ E_0 می‌گذاریم (یعنی میدان الکتریکی در نقاط دور از این کره‌ها یکنواخت است). به خاطر این میدان بارهای سطحی $\sigma_a \cos \theta$ روی کره‌ی به شعاع a و $\sigma_b \cos \theta$ روی کره‌ی به شعاع b القا می‌شود. σ_a و σ_b ثابت‌اند.

ب) پتانسیل الکتریکی در ناحیه‌های $r < a$ ، $a < r < b$ و $r > b$ را بر حسب σ_a ، σ_b ، a و E_0 به دست آورید.

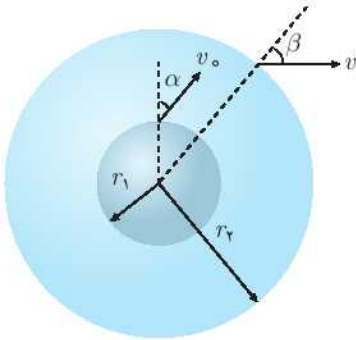
ج) σ_a و σ_b را حساب کنید و پتانسیل الکتریکی در کل فضا را به دست آورید (بر حسب a ، b و χ ، ...).

د) فرض کنید $\frac{b-a}{a} \ll 1$. یک ذره‌ی باردار به بار q و جرم m ، از بیرون ($r = b$) وارد دی‌الکتریک می‌شود. اندازه‌ی سرعت ذره هنگام وارد شدن به دی‌الکتریک v و زاویه‌ی بردار سرعت با راستای شعاعی α است. اندازه‌ی سرعت این ذره هنگام خروج از دی‌الکتریک ($r = a$)، تا مرتبه‌ی یک نسبت به $b - a$ چقدر است؟

فرض کنید ذره در نقطه‌ی $\theta = 0^\circ$ وارد دی‌الکتریک می‌شود.

۴ دو استوانه‌ی هم‌محور با شعاع‌های r_1 و r_2 ($r_2 > r_1$) به اختلاف پتانسیل U متصل‌اند. استوانه‌ی داخلی، یک فلز داغ و توپراست که الکترون‌ها از آن با سرعت v بیرون می‌آیند. استوانه‌ی بیرونی، r_2 ، یک توری فلزی است که الکترون‌ها به راحتی از آن می‌گذرند.

الف) اگر الکترون از استوانه‌ی داخلی با زاویه‌ی α نسبت به خط شعاعی خارج شود، سرعت v در هنگام خروج الکترون از استوانه‌ی بیرونی و زاویه‌ی آن هنگام خروج از استوانه نسبت به خط شعاعی، β ، را به دست آورید. (مؤلفه‌ی z سرعت صفر است.)

فرض کنید n الکترون بر واحد زمان در صفحه‌هایی عمود بر محور استوانه از استوانه‌ی داخلی جدا شده و سرعت آن در جهت دلخواهی به طرف بیرون است (جهت خاصی در صفحه‌ی عمود بر محور استوانه مرجع نیست و احتمال خروج الکترون در تمام زوایا در این صفحه یکسان است یعنی احتمال خروج الکترون بین زاویه‌ی α و $\alpha + d\alpha$ به α بستگی ندارد).

ب) تعداد الکترون‌هایی که در زاویه‌ی α تا $\alpha + d\alpha$ از استوانه‌ی داخلی بر واحد زمان خارج می‌شود چند تا است و تعداد الکترون‌هایی که از استوانه‌ی خارجی بر واحد زمان در زاویه‌ی β تا $\beta + d\beta$ بیرون می‌آیند چند تا است؟

حال فرض کنید وقتی الکترون‌ها از استوانه‌ی r_2 خارج می‌شوند تحت نیروی $\vec{F} = \eta \vec{v} \times \hat{z}$ قرار بگیرند، که در آن $\hat{z}$ بردار یکه در راستای محور استوانه‌ها و به سمت داخل صفحه‌ی کاغذ است و η مقدار ثابتی است. در اثر این نیرو الکترون‌ها روی دایره‌ای به شعاع R حرکت می‌کنند. جرم الکترون را m بگیرید.

ج) شعاع R را به دست آورید.

د) حداکثر فاصله‌ی که الکترون‌ها می‌توانند از محور استوانه‌ها پیدا کنند چقدر است؟

اکنون فرض کنید استوانه‌ای به شعاع r_3 ($r_3 > r_2 > r_1$) هم‌محور با استوانه‌های قبلی هم وجود دارد که الکترون‌هایی که به آن می‌رسند آشکار می‌شوند.

ه) ماکزیمم مقدار U چقدر باشد تا هیچ الکترونی توسط آشکارساز روی استوانه‌ی r_3 آشکار نشود؟

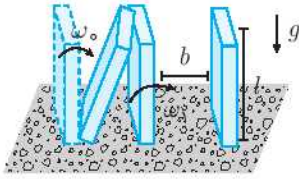
و) برای آن‌که تمام الکترون‌های خارج شده از استوانه‌ی r_1 به آشکارساز برسند، حداقل مقدار U چقدر باید باشد؟

ز) فرض کنید $\frac{1}{2}mv^2 \gg eU$. در این حالت مقدار بار رسیده بر واحد زمان به استوانه‌ی r_3 را به دست آورید.

در این مسئله می‌خواهیم با مدلی ساده، بازی دومینو را بررسی کنیم. چیدمان این بازی، تعدادی قطعه‌ی چوبی هم‌شکل (دومینو) است که در فواصل یکسان از هم به صورت عمودی قرار داده

شده‌اند. بازی با حرکت دادن اولین دومینو به سمت دومینوهای دیگر شروع می‌شود و با برخورد های پیاپی آن‌ها ادامه پیدا می‌کند. ابعاد طولی مورد نیاز، در شکل مشخص شده‌اند. به عنوان مدلی ساده برای بررسی کیفی این بازی، چند فرض ساده می‌کنیم:

- (۱) قطعات کاملاً همگن‌اند و ضخامت آن‌ها قابل چشم‌پوشی است.
- (۲) پای دومینوها هنگام حرکت و برخوردها نمی‌لغزد و بلند نمی‌شود.
- (۳) هر دومینو تنها یک برخورد انجام می‌دهد و در برخوردهای بعدی نقشی ندارد.
- (۴) از اصطکاک میان دومینوها در لحظه‌ی برخورد می‌توان چشم‌پوشی کرد.

سرعت زاویه‌ای دومینوی k ام درست پس از برخورد دومینوی $1 - k$ ام با آن، ω_k است. این دومینو پس از سقوط در میدان گرانشی با دومینوی بعدی برخورد ناکشسان انجام می‌دهد.

الف) کم‌ترین انرژی جنبشی مجموعه‌ی دومینوی k ام و $1 + k$ ام را درست پس از برخورد به دست آورید. ($E_{\min}^k$)

ب) فرض کنید انرژی جنبشی این مجموعه پس از برخورد ناکشسان به صورت زیر باشد:

$$E^{(k)} = E_{\min}^{(k)} + \eta^2 (E_0^{(k)} - E_{\min}^{(k)}) \quad (۱)$$

که در آن η عددی ثابت در بازه‌ی $(0, 1)$ و $E_0^{(k)}$ انرژی جنبشی مجموعه‌ی دو دومینو پیش از برخورد است. رابطه‌ی بازگشتی برای سرعت زاویه‌ای دومینوی $1 + k$ ام درست پس از برخورد دومینوی k ام با آن (ω_{k+1}) بر حسب ω_k و با حل آن رابطه‌ی صریح برای ω_k بر حسب سرعت زاویه‌ای دومینوی اول (ω_0) و پارامترهای مسئله به دست آورید.

ج) رفتار ω_k را در حد $k \rightarrow \infty$ حساب کنید.

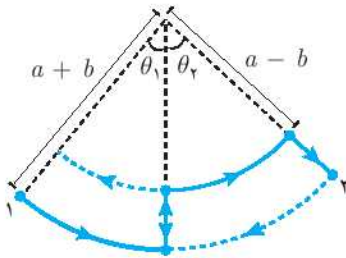
د) سرعت خطی انتشار برخوردها را در حد $k \rightarrow \infty$ تا اولین مرتبه‌ی نا صفر از b/l به دست آورید. می‌توانید پاسخ خود را با استفاده از معکوس تابع $\sinh x = \frac{e^x - e^{-x}}{2}$ بیان کنید. راهنمایی: پاسخ عمومی معادله‌ی دیفرانسیل زیر:

$$\ddot{x} - \beta^2 x = 0 \quad (۲)$$

به صورت $x(t) = Ae^{\beta t} + Be^{-\beta t}$ است که در آن A و B با توجه به شرایط اولیه تعیین می‌شوند.

۶

یک نفر می‌خواهد تاب‌بازی کند. او با تغییر مکان مرکز جرم خود دامنه‌ی نوسان تاب را زیاد می‌کند. مطابق شکل در نیمی از حرکت فاصله‌ی مرکز جرم او از نقطه‌ی آویز $a + b$ و در نیم دیگر این فاصله $a - b$ است. دامنه‌ی حرکت او در نقطه‌ی ۱ را θ_1 و در نقطه‌ی ۲، θ_2 بگیرد. حرکت او از ۱ به ۲ را یک گام بگیرد. او حرکت خود در گام اول را به چند بخش تقسیم می‌کند:

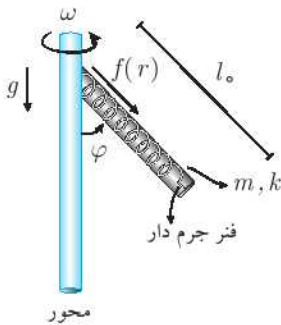
- ۱) ابتدا از نقطه‌ی ۱ روی مسیر دایره‌ای با شعاع $a + b$ شروع به حرکت می‌کند.
- ۲) در پایین‌ترین نقطه از مسیر، فاصله‌اش از نقطه‌ی آویز را به $a - b$ تغییر می‌دهد.
- ۳) سپس روی دایره‌ای به شعاع $a - b$ حرکت می‌کند.
- ۴) بالاخره در انتها فاصله‌ای را به $a + b$ می‌رساند.
- ۵) او در گام‌های بعدی مشابه همین کار را ادامه می‌دهد.

الف) با فرض این‌که در ابتدا از زاویه‌ی θ_1 رها شده باشد، θ_2 را بر حسب θ_1 ، a و b به دست آورید.

ب) پس از چند بار تاب خوردن (چند گام) می‌تواند خودش را به بالاترین نقطه برساند و دور کامل بزند.

۷

لوله‌ی صلب بدون جرمی را که فنر جرم‌داری به جرم m و ضریب سختی k و طول آزاد l_0 در داخل آن قرار دارد، در نظر بگیرید. این لوله از یک انتها به محوری که با سرعت زاویه‌ای ω در حال چرخش است، متصل شده است و می‌تواند آزادانه در صفحه‌ی شامل لوله و محور حرکت کند (شکل ۱). (توجه کنید که فنر فقط در راستای میله می‌تواند تغییر طول بدهد).

الف) ضریب سختی فنر (k) را بی‌نهایت بگیرید و زاویه‌ی تعادل در این حالت را محاسبه کنید. (φ_0) در صورت بی‌نهایت نبودن ضریب سختی k زاویه‌ی تعادل (φ) نسبت به حالت قبل تغییر می‌کند. می‌خواهیم این زاویه را به دست آوریم. برای این منظور تابع $f(r)$ ، ($0 < r < l_0$)

را تعریف می‌کنیم که بیان‌گر مکان جزء کوچکی از فنر است که در حالت (الف) در فاصله‌ی r از تکیه‌گاه قرار داشته است.

(ب) معادلات لازم را برای جزء کوچکی از فنر در حالت تعادل بنویسید و با توجه به آن‌ها معادله‌ی دیفرانسیلی برای $f(r)$ به دست آورید. (این معادله شامل $f(r)$ و مشتقات آن، ثابت‌های مسئله و زاویه‌ی تعادل φ می‌باشد.)

حال فرض می‌کنیم که k بسیار بزرگ است به طوری که $\frac{1}{k}$ بسیار کوچک است.

(ج) معادله‌ی دیفرانسیل به دست آمده در قسمت (ب) را حل کرده و جواب را تا مرتبه‌ی اول نسبت به $\frac{1}{k}$ بسط دهید. حال با اعمال شرایط مرزی مناسب، تابع $f(r)$ را به طول کامل (همراه با ضرایب) تا مرتبه‌ی اول نسبت به $\frac{1}{k}$ به دست آورید.

(د) زاویه‌ی تعادل جدید را تا مرتبه‌ی اول نسبت به $\frac{1}{k}$ و ثابت‌های مسئله به دست آورید.

* جواب معادله‌ی دیفرانسیل ناهمگن $\frac{d^2y}{dx^2} + a^2y = b$ (که a و b ثابت‌اند) به صورت

$y = A \sin(ax + B) + \frac{b}{a^2}$ است که A و B ضرایب دلخواهی هستند که با توجه به شرایط مرزی مشخص می‌شوند.

$$\langle \delta U \rangle = \frac{mgx_0^{\frac{1}{2}}}{\sqrt{a}} \left(\frac{\sqrt{2}\delta x_0}{x_0} - \frac{\delta a}{a} \right)$$

۵) نیروی N دو مؤلفه دارد. در راستای y و x را جداگانه به دست آورده و بعد میانگین زمانی می‌گیریم:

$$\left. \begin{array}{l} N_y = N \cos \theta \\ N_x = N \sin \theta \end{array} \right\} \xrightarrow{(\ddot{r})} \begin{cases} N_y = m \left(g + \frac{x_0^{\frac{1}{2}} \omega^{\frac{1}{2}}}{a} (\sin \omega t \cos \omega t) \right) \\ N_x = -m x_0 \sin \omega t \end{cases}$$

$$\langle W_x \rangle = \left\langle - \int m x_0 \omega^{\frac{1}{2}} \sin \omega t dx_0 \right\rangle = \left\langle - \frac{m x_0^{\frac{1}{2}}}{\sqrt{2}} \omega^{\frac{1}{2}} \sin \omega t \right\rangle = 0$$

$$\delta W_y = \delta W_N = \delta \left(m \left(g + \frac{\omega^{\frac{1}{2}} x_0^{\frac{1}{2}}}{\sqrt{a}} (\sin \sqrt{2} \omega t) \right) y \right)$$

$$= \delta(mg \Delta y) = \frac{mg x_0^{\frac{1}{2}} \sin^{\frac{1}{2}} \omega t}{a} \left(\frac{\sqrt{2}\delta x_0}{x_0} - \frac{\delta a}{a} \right)$$

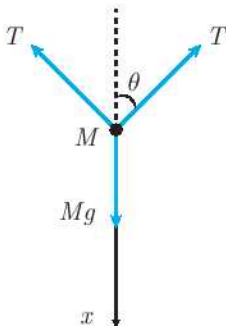
$$\Rightarrow \langle \delta W_N \rangle = \frac{mg x_0^{\frac{1}{2}}}{\sqrt{a}} \left(\frac{\sqrt{2}\delta x_0}{x_0} - \frac{\delta a}{a} \right)$$

۶

$$\begin{aligned} \langle \delta W_N \rangle + \langle \delta U \rangle &= \delta \langle k \rangle \\ \left(\frac{\sqrt{2}\delta x_0}{x_0} - \frac{\delta a}{a} \right) \frac{mg x_0^{\frac{1}{2}}}{\sqrt{a}} + \left(\frac{\sqrt{2}\delta x_0}{x_0} - \frac{\delta a}{a} \right) \frac{mg x_0^{\frac{1}{2}}}{\sqrt{a}} &= \frac{mg x_0 \omega}{\sqrt{a}} \delta x_0 \\ \Rightarrow \frac{x_0 \delta x_0}{a} = \frac{\sqrt{2} \delta a}{\sqrt{a}} x_0^{\frac{1}{2}} &\Rightarrow \frac{\delta a}{a} = \frac{\sqrt{2} \delta x}{x} \\ \ln \left(\frac{x}{x_0} \right)^{\frac{1}{\sqrt{2}}} = \ln \left(\frac{a}{a_0} \right) &\Rightarrow \boxed{ax^{-\frac{1}{\sqrt{2}}} = \text{const}} \end{aligned}$$

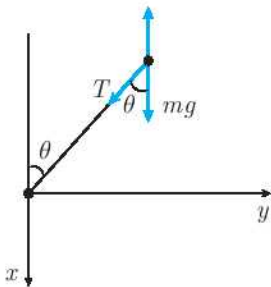

۱ الف) با توجه به نیروهای وارد بر جرم M داریم:

$$Mg - \sqrt{2}T \cos \theta = M\ddot{x}$$

$$\rightarrow \ddot{x} = g - \frac{\sqrt{2}T}{M} \cos \theta \quad (1)$$

اکنون حرکت جرم m را در دستگاه جرم M بررسی می‌کنیم:

$$T - m\ddot{x} \cos \theta + mg \cos \theta = ml\dot{\theta}^2$$

$$mg \sin \theta - m\ddot{x} \sin \theta = ml\ddot{\theta}$$

با قرار دادن معادله‌ی (۱) در معادلات به‌دست آمده به معادلات زیر می‌رسیم.

$$T + \frac{2m}{M}T \cos^2 \theta = ml\dot{\theta}^2$$

$$\frac{2m}{M}T \sin \theta \cos \theta = ml\ddot{\theta}$$

با حذف T از دو معادله‌ی بالا به یک معادله‌ی دیفرانسیل برای θ می‌رسیم:

$$\frac{1 + \frac{2m}{M} \cos^2 \theta}{\frac{2m}{M} \sin \theta \cos \theta} = \frac{\dot{\theta}^2}{\ddot{\theta}}$$

$$\left(1 + \frac{2m}{M} \cos^2 \theta\right) \ddot{\theta} = \frac{2m}{M} \sin \theta \cos \theta \dot{\theta}^2$$

$\theta = \theta_0 + \delta\theta$ در نظر می‌گیریم و داریم:

$$\ddot{\theta}_0 + \delta\ddot{\theta} + \frac{2m}{M} \cos^2 \theta_0 \ddot{\theta}_0 = \frac{2m}{M} \sin \theta_0 \cos \theta_0 \dot{\theta}_0^2$$

$$\ddot{\theta}_0 = 0 \Rightarrow \dot{\theta}_0 = -\frac{u+v}{l} \Rightarrow \theta_0 = \frac{\pi}{2} - \left(\frac{u+v}{l}\right)t$$

$$\delta\ddot{\theta} = \frac{m}{M} \sin 2\theta_0 \dot{\theta}_0^2 \Rightarrow \delta\ddot{\theta} = \frac{m}{M} \left(-\frac{u+v}{l}\right)^2 \sin\left(\pi - \frac{2(u+v)}{l}t\right)$$

$$\delta\ddot{\theta} = \frac{m}{M} \left(\frac{u+v}{l}\right)^2 \sin\left(2\left(\frac{u+v}{l}\right)t\right)$$

$$\delta\dot{\theta} - 0 = \frac{m}{M} \left(\frac{u+v}{l}\right)^2 \left(\frac{-l}{2(u+v)}\right) \left(\cos \frac{2(u+v)}{l}t\right) \Big|_0^t$$

$$\delta\dot{\theta} = \frac{m}{M} \frac{u+v}{2l} \left(1 - \cos \frac{2(u+v)}{l}t\right)$$

$$\delta\theta = \frac{m}{M} \frac{u+v}{2l} \left(t - \frac{l}{2u+2v} \sin \frac{2(u+v)}{l}t\right)$$

$$\theta = \frac{\pi}{2} - \frac{u+v}{l}t + \frac{m}{M} \frac{u+v}{2l} \left(t - \frac{l}{2(u+v)} \sin\left(\frac{2(u+v)}{l}t\right)\right)$$

(ب) در زمان رسیدن دو جرم m ، $\theta = 0$ است و T را برابر عبارت روبه‌رو تا مرتبه‌ی اول نسبت به $\frac{m}{M}$ می‌گیریم:

$$T = T_0 + \delta T$$

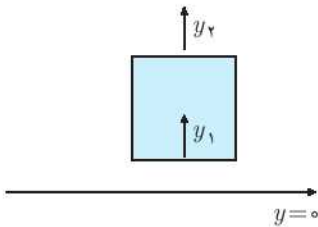

$$\begin{aligned}
 0 &= \frac{\pi}{\gamma} - \left(\frac{u+v}{l}\right)(T_0 + \delta T_0) \\
 &+ \frac{m}{M} \left(\frac{u+v}{\gamma l}\right) \left(T_0 + \delta T_0 - \frac{l}{\gamma(u+v)} \sin\left(\frac{\gamma(u+v)}{l}(T_0 + \delta T_0)\right)\right) \\
 T_0 &= \frac{l\pi}{\gamma(u+v)} \\
 - \left(\frac{u+v}{l}\right)\delta T_0 + \frac{m}{M} \left(\frac{u+v}{\gamma l}\right) \left(T_0 - \frac{l}{\gamma(u+v)} \sin\left(\frac{\gamma(u+v)}{l}T_0\right)\right) &= 0 \\
 \delta T_0 &= \frac{m}{\gamma M} \left[\frac{l\pi}{\gamma(u+v)} - \frac{l}{\gamma(u+v)} \sin\left(\frac{\gamma(u+v)}{l} \times \frac{l\pi}{\gamma(u+v)}\right)\right] \\
 \Rightarrow \delta T_0 &= \frac{ml\pi}{\gamma M(u+v)} \Rightarrow \boxed{T = \frac{l\pi}{\gamma(u+v)} \left[1 + \frac{m}{\gamma M}\right]}
 \end{aligned}$$

الف) با توجه به صورت مسئله مطابق شکل چگالی جریان به صورت زیر است:

$$\vec{J} = mn_y v_y \hat{y}$$

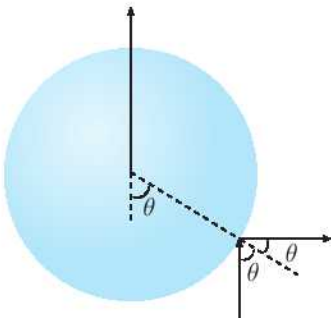
با توجه به شکل و این که بر حسب زمان چگالی جرم در هیچ نقطه‌ای تغییر نمی‌کند مطابق معادله پیوستگی داریم:

$$\begin{aligned}
 \nabla \cdot \vec{J} &= -\frac{\partial \rho}{\partial t} \Rightarrow \nabla \cdot \vec{J} = 0 \Rightarrow \vec{J} = \text{const} \\
 \Rightarrow \vec{J}_1 &= \vec{J}_2
 \end{aligned}$$

$$n_{(y)} v_y = n_0 v_0 \Rightarrow \boxed{n_{(y)} = \frac{n_0}{\sqrt{1 - \frac{v_y^2}{v_0^2}}}}$$

ب) نیروی ناشی از برخورد ذرات به کره را محاسبه می‌نماییم.

$$\begin{aligned}
 dF_y \Delta t &= dm \gamma v \cos \theta (\cos \theta) \\
 \Rightarrow dF_y \Delta t &= n v \Delta t dA \cos \theta \gamma v \cos^2 \theta m \\
 dF_y &= \gamma n v^2 \cos^2 \theta (R^2 d\theta \sin \theta d\varphi \rho) m \\
 \Rightarrow F_y &= m n_0 \pi R^2 v_0 \sqrt{v_0^2 - \gamma^2}
 \end{aligned}$$

با توجه به تعادل کره داریم:

$$Mg = mn_0 \pi R^2 v_0 \sqrt{v_0^2 - 2gy} \Rightarrow y = \frac{1}{2g} \left(v_0^2 - \left(\frac{Mg}{mn_0 \pi R^2 v_0} \right)^2 \right)$$

(ج) با توجه به نیروهای وارد بر ذره و اینکه $y = y_0 + \delta y$ داریم:

$$m\delta\ddot{y} = -Mg + n_0 m v_0 \pi R^2 \sqrt{v_0^2 - 2g(y_0 + \delta y)}$$

$$\Rightarrow \delta\ddot{y} = \left(\frac{-(n_0 m v_0 \pi R^2)^2}{mM} \right) \delta y$$

(الف) با توجه به شرایط مرزی در نقطه‌ی $r = R$ داریم:

$$\begin{cases} \varphi(R_+) = \varphi(R_-) \\ -\frac{\partial\varphi}{\partial r}\bigg|_{r=R_+} + \frac{\partial\varphi}{\partial r}\bigg|_{r=R_-} = \frac{\sigma_0}{\epsilon_0} \cos\theta \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} -ER \cos\theta = \frac{A \cos\theta}{R^2} \\ \left(\frac{2A \cos\theta}{R^2} - E \cos\theta \right) = \frac{\sigma_0}{\epsilon_0} \cos\theta \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} E = \frac{-A}{R^2} \\ -E + \frac{2A}{R^2} = \frac{\sigma_0}{\epsilon_0} \end{cases}$$

$$\Rightarrow E = \frac{\sigma_0}{2\epsilon_0}, \quad A = -\frac{\sigma_0 R^2}{2\epsilon_0}$$

(ب) با توجه به قسمت قبل و با توجه به اصل برهم‌نهی (جمع پتانسیل‌های ناشی از σ_b , σ_a و E_0) برای پتانسیل در کل فضا داریم:

$$V = \begin{cases} -E_0 r \cos\theta - \frac{(\sigma_a + \sigma_b)}{2\epsilon_0} r \cos\theta & r < a \\ -E_0 r \cos\theta - \frac{\sigma_b r}{2\epsilon_0} \cos\theta - \frac{\sigma_a a^2 \cos\theta}{2\epsilon_0 r} & a \leq r < b \\ -E_0 r \cos\theta - \frac{(\sigma_a a^2 + \sigma_b b^2) \cos\theta}{2\epsilon_0} & b \leq r \end{cases}$$

(ج) پس با توجه به شرایط مرزی در $r = a$ و $r = b$ داریم:

$$\begin{cases} D(b^+) - D(b^-) = 0 \\ D(a^+) - D(a^-) = 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} -\epsilon_0 \frac{\partial V}{\partial r}\bigg|_{r=b^+} + \epsilon_0 (\chi + 1) \frac{\partial V}{\partial r}\bigg|_{r=b^-} = 0 \\ -\epsilon_0 (\chi + 1) \frac{\partial V}{\partial r}\bigg|_{r=a^+} + \epsilon_0 \frac{\partial V}{\partial r}\bigg|_{r=a^-} = 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} -(E_0 \cos \theta + \frac{\gamma(\sigma_a a^r + \sigma_b b^r)}{\gamma \epsilon_0 b^r} \cos \theta) \\ + (\chi + 1) \left(-E_0 \cos \theta - \frac{\sigma_b}{\gamma \epsilon_0} \cos \theta + \frac{\gamma \sigma_a a^r}{\gamma \epsilon_0 b^r} \cos \theta \right) = 0 \\ - (\chi + 1) \left(-E_0 \cos \theta - \frac{\sigma_b}{\gamma \epsilon_0} \cos \theta + \frac{\gamma \sigma_a a^r}{\gamma \epsilon_0 a^r} \cos \theta \right) \\ + \left(-E_0 \cos \theta - \frac{(\sigma_a + \sigma_b)}{\gamma \epsilon_0} \cos \theta \right) = 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} (\chi + 1) \left(\frac{\gamma \sigma_a a^r}{\gamma \epsilon_0 b^r} - \frac{\sigma_b}{\gamma \epsilon_0} - E_0 \right) + E_0 - \frac{\gamma \sigma_a a^r}{\gamma \epsilon_0 b^r} - \frac{\gamma \sigma_b}{\gamma \epsilon_0} = 0 \\ (\chi + 1) \left(\frac{-\gamma \sigma_b}{\gamma \epsilon_0} + \frac{\sigma_b}{\gamma \epsilon_0} + E_0 \right) - E_0 - \frac{\sigma_a}{\gamma \epsilon_0} - \frac{\sigma_b}{\gamma \epsilon_0} = 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} \frac{\gamma \chi a^r}{b^r} \sigma_a - (\chi + 3) \sigma_b = \gamma \epsilon_0 E_0 \chi \\ \sigma_a (\chi + 3) - \sigma_b \chi = \gamma \epsilon_0 E_0 \chi \end{cases}$$

$$\Rightarrow \boxed{\begin{matrix} \sigma_b = \gamma \epsilon_0 \chi E_0 \left[\frac{\frac{\gamma \chi a^r}{b^r} - (\chi + 3)}{(\chi + 3)^2 + \gamma \chi^2 \frac{a^r}{b^r}} \right] \\ \sigma_a = \gamma \epsilon_0 \chi E_0 \left[\frac{1}{(\chi + 3)^2 - \gamma \chi^2 \frac{a^r}{b^r}} \right] \end{matrix}}$$

با توجه به مقادیرهای به دست آمده برای σ_a و σ_b و جایگذاری آن‌ها در V داریم:

$$V = \begin{cases} -E_0 r \cos \theta \left[1 + \chi^2 \left(\frac{\frac{\gamma a^r}{b^r} - 1}{(\chi + 3)^2 - \frac{\gamma \chi^2 a^r}{b^r}} \right) \right] & r < a \\ -E_0 r \cos \theta \left[1 + \chi \left(\frac{\frac{\gamma \chi a^r}{b^r} - (\chi + 3) + \frac{\gamma a^r}{r^r}}{(\chi + 3)^2 - \frac{\gamma \chi^2 a^r}{b^r}} \right) \right] & a \leq r < b \\ -E_0 r \cos \theta \left[1 + \frac{\chi}{r^r} \left(\frac{(\gamma \chi + 3) a^r - (\chi + 3) b^r}{(\chi + 3)^2 - \frac{\gamma \chi^2 a^r}{b^r}} \right) \right] & b \leq r \end{cases}$$

(د) با توجه به رابطه‌ی پایستگی انرژی داریم:

$$\frac{1}{\gamma} m v^i + qV(b) = \frac{1}{\gamma} m v_x^i + qV(a)$$

$$\Rightarrow v_x^i = v^i + \frac{\gamma q}{m} (V(b) - V(a))$$

$$\Rightarrow v_x^i = v^i - \frac{\gamma q E_0}{m} \left(b + \frac{\chi}{b^r} \left(\frac{(\gamma \chi + 3) a^r - (\chi + 3) b^r}{(\chi + 3)^2 - \frac{\gamma \chi^2 a^r}{b^r}} \right) - a - a \chi^2 \left(\frac{\frac{\gamma a^r}{b^r} - 1}{(\chi + 3)^2 - \frac{\gamma \chi^2 a^r}{b^r}} \right) \right)$$

حال در معادله‌ی بالا $b = a + \delta$ می‌گیریم که در آن δ را در آخر برابر $b - a$ قرار می‌دهیم.

$$\begin{aligned} v_x^{\prime} &= v^{\prime} - \frac{\gamma q E_0}{m} \left(\delta + \frac{\chi(\gamma\chi + \gamma^3) \frac{a^{\gamma}}{a^{\gamma}(\gamma + \frac{\delta}{a})^{\gamma}} - \chi(\chi + \gamma)(a + \delta) - \frac{\gamma a^{\gamma} \chi^{\gamma}}{a^{\gamma}(\gamma + \frac{\delta}{a})^{\gamma}} + a\chi^{\gamma}}{(\chi + \gamma)^{\gamma} + \frac{\gamma \chi^{\gamma} a^{\gamma}}{a^{\gamma}(\gamma + \frac{\delta}{a})^{\gamma}}} \right) \\ &= v^{\prime} - \frac{\gamma q E_0}{m} \left(\delta + \frac{\chi(\gamma\chi + \gamma^3)a(1 - \frac{\gamma\delta}{a}) - \chi(\chi + \gamma)a(\gamma + \frac{\delta}{a}) - \gamma a\chi^{\gamma}(1 - \frac{\gamma\delta}{a}) + a\chi^{\gamma}}{(\chi + \gamma)^{\gamma} - \gamma\chi^{\gamma}(1 - \frac{\gamma\delta}{a})} \right) \\ &= v^{\prime} - \frac{\gamma q E_0}{m} \delta \left(1 - \frac{\gamma(\chi)(\gamma\chi + \gamma^3) + \chi(\chi + \gamma) - \gamma\chi^{\gamma}}{(\chi + \gamma)^{\gamma} - \gamma\chi^{\gamma}} \right) \\ &= v^{\prime} - \frac{\gamma q E_0}{m} \delta \left(1 + \frac{\chi^{\gamma} - \gamma\chi}{(\chi + \gamma)^{\gamma} - \gamma\chi^{\gamma}} \right) \\ &= v \left(1 - \frac{q E_0 \delta}{m v^{\prime}} \left(\frac{\gamma - \gamma\chi}{(\chi + \gamma)^{\gamma} - \gamma\chi^{\gamma}} \right) \right) \\ &\Rightarrow v_x = v \left(1 - \frac{\gamma q E_0 (b - a)}{m v^{\prime}} \left(\frac{\gamma - \chi}{(\chi + \gamma)^{\gamma} - \gamma\chi^{\gamma}} \right) \right) \end{aligned}$$

۴ الف) با توجه به پایستگی انرژی داریم:

$$\frac{1}{\gamma} m v_0^{\prime} = \frac{1}{\gamma} m v^{\prime} - eU \Rightarrow v = \sqrt{v_0^{\prime 2} + \frac{\gamma eU}{m}} \quad (۱)$$

نیرو مرکزگراست بنابراین:

$$r^{\prime} \dot{\theta} = \cos t \Rightarrow r_1 v_0 \sin \alpha = r_2 v \sin \beta \Rightarrow \sin \beta = \frac{r_1 v_0}{r_2 v} \sin \alpha \quad (۲)$$

$$(۱), (۲) \Rightarrow \dot{\beta} = \sin^{-1} \left[\frac{r_1 v_0}{r_2 \sqrt{v_0^{\prime 2} + \frac{\gamma eU}{m}}} \sin \alpha \right]$$

ب) با توجه به این‌که احتمال خروج در همه‌ی زاویه‌ها یکسان است پس

$$n_{\alpha} = \frac{d\alpha}{\pi} n$$

از آن‌جایی که در مسیر حرکت الکترون اضافه نمی‌شود پس تمام الکترون‌هایی که بین زاویه‌ی α و $\alpha + d\alpha$ خارج شده‌اند از زاویه‌ی β و $\beta + d\beta$ بیرون می‌آیند:

$$n_{\beta} = \frac{d\alpha}{\pi} n \quad (۱)$$

با توجه به قسمت الف) داریم:

$$\frac{d\beta}{d\alpha} = \frac{\sqrt{\left(\frac{r_1}{r_2}\right)^2 \frac{v_0^{\prime 2}}{v_0^{\prime 2} + \frac{\gamma eU}{m}} - \sin^2 \alpha}}{\cos \beta} \quad (۲)$$

$$(۱), (۲) \Rightarrow n_{\beta} = \frac{n}{\pi} \frac{\cos \beta d}{\sqrt{\left(\frac{r_1}{r_2}\right)^2 \frac{v_0^2}{v_0^2 + \frac{eU}{m}} - \sin^2 \beta}}$$

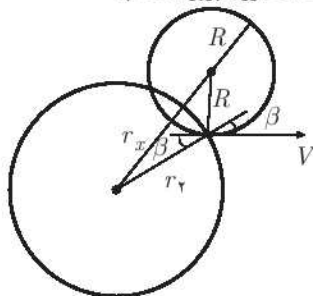
ج) با توجه به قانون دوم نیوتن داریم:

$$F = \frac{mv^2}{R} \Rightarrow R = \frac{m}{F} v^2$$

با توجه به قسمت الف و معادله‌ی بالا:

$$R = \frac{m}{\eta} \left(v_0^2 + \frac{eU}{m} \right)^{\frac{1}{2}}$$

د) با توجه به شکل بیشترین فاصله‌ی الکترون برابر است با:

$$d = R + r_x \quad (۱)$$

از طرفی با توجه به هندسه‌ی شکل:

$$r_x = \sqrt{R^2 + r_1^2 - 2r_1 R \cos\left(\beta + \frac{\pi}{2}\right)}$$

$$r_x = \sqrt{R^2 + r_1^2 + 2r_1 R \sin \beta} \quad (۲)$$

$$(۱), (۲) \Rightarrow d = R + \sqrt{R^2 + r_1^2 + 2r_1 R \sin \beta}$$

با توجه به قسمت‌های قبل با جایگذاری R در معادله‌ی بالا داریم:

$$d = \frac{m}{\eta} \left(v_0^2 + \frac{eU}{m} \right)^{\frac{1}{2}} + \sqrt{\frac{m^2}{\eta^2} \left(v_0^2 + \frac{eU}{m} \right) + r_1^2 + \frac{2m}{\eta} v_0 r_1 \sin \alpha}$$

ه) پس باید شرط زیر برقرار باشد:

$$d_{\max} < r_2$$

$$\Rightarrow \frac{m}{\eta} \left(v_0^2 + \frac{2eU}{m} \right)^{\frac{1}{2}} + \sqrt{\left(\frac{m}{\eta} \right)^2 \left(v_0^2 + \frac{2eU}{m} \right) + e^2} + \frac{2m}{\eta} v_0 r_1 < r_2$$

$$\frac{-2mr_2}{\eta} \sqrt{v_0^2 + \frac{2eU}{m}} > r_2^2 - r_1^2 + \frac{2mv_0 r_1}{\eta}$$

$$\frac{2eU}{m} < -v_0^2 \left(v_0 \frac{r_1}{r_2} - \frac{\eta}{2mr_2} (r_2^2 - r_1^2) \right)^2$$

$$\Rightarrow u_{\max} = \frac{m}{2e} \left[\left(v_0 \frac{r_1}{r_2} - \frac{\eta}{2mr_2} (r_2^2 - r_1^2) \right)^2 - v_0^2 \right]$$

و) برای آن‌که همگی الکترون‌ها به آشکارساز برسند باید $r_2 < v_{\min}$ باشد.

$$r_2 < \frac{m}{\eta} \left(v_0^2 + \frac{2eU}{m} \right)^{\frac{1}{2}} + \sqrt{\left(\frac{m}{\eta} \right)^2 \left(v_0^2 + \frac{2eU}{m} \right) + r_1^2}$$

$$\frac{-2mr_2}{\eta} \sqrt{v_0^2 + \frac{2eU}{m}} < r_2^2 - r_1^2$$

$$\Rightarrow U_{\min} = \frac{m}{2e} \left[\frac{\eta(r_2^2 - r_1^2)^2}{2mr_2} - v_0^2 \right]$$

ز) چون در طی مسیر الکترون به مقدار بارها اضافه نمی‌شود بنابراین مقدار بار رسیده بر واحد زمان برابر همان n می‌باشد.

با محاسبه‌ی ω اولیه و استفاده از پایستگی تکانه در راستای x ، سرعت هر کدام بعد از برخورد را محاسبه کرده و E را به دست می‌آوریم.

الف) انرژی جنبشی دومینوی اول قبل از برخورد:

$$T_{\min}^{(k-1)} = \frac{mg}{2} (l - \sqrt{l^2 - b^2}) = \frac{1}{2} ml^2 \omega^2$$

$$\Rightarrow \omega = \sqrt{\frac{3}{l^2} (l - l^2 - b^2)}$$

پایستگی تکانه در راستای x : (v' سرعت نقطه‌ی برخورد است.)

$$\left. \begin{aligned} p_x &= p'_x \\ p'_x &= \frac{mv'}{2} + mv' = \frac{mv'}{2} \left(1 + \frac{l}{2\sqrt{l^2 - b^2}} \right) \\ p_x &= \frac{ml\omega}{2} \sqrt{1 - \frac{b^2}{l^2}} \end{aligned} \right\}$$

$$\Rightarrow v' = l\omega \sqrt{1 - \frac{b^2}{l^2}} \left(1 + \frac{l}{2\sqrt{l^2 - b^2}} \right)^{-1} \quad (*)$$

$$E_{\min} = \frac{1}{2} ml^2 \left(\frac{v'^2}{l^2 - b^2} + \frac{v'^2}{l^2 - b^2} \right) = \frac{1}{2} \frac{ml^2 v'^2}{l^2 - b^2}$$

با فرض این‌که دومینوی اول بدون سرعت اولیه می‌افتد.

$$(*) \rightarrow E_{\min}^{(k)} = \frac{mg}{3} \times \frac{l - \sqrt{l^2 - b^2}}{\left(1 + \frac{l}{2\sqrt{l^2 - b^2}}\right)^2}$$

(ب)

$$\left. \begin{aligned} I\omega_k'^2 &= I\omega_k^2 + 2\Delta E \\ E^{(k)} &= E_{\min}^{(k)} + \eta^2 [E_0^{(k)} - E_{\min}^{(k)}] \end{aligned} \right\} \Rightarrow \Delta E = \eta^2 (\Delta E_0)$$

این نشان می‌دهد که انرژی کل در هر مرحله ضربی از مرحله‌ی قبل است. یعنی ω همچنین ویژگی خواهد داشت.

$$\omega_{k+1} = \alpha \omega_k' = \alpha \sqrt{\omega_k^2 + \frac{2\Delta E}{I}}$$

تعریف می‌کنیم: $u_{k+1} := \omega_{k+1}^2$ و $C := \alpha^2 \left(\frac{2\Delta E}{I}\right)$

$$\omega_{k+1}^2 = \alpha^2 \omega_k^2 + \alpha^2 \left(\frac{2\Delta E}{I}\right)$$

$$u_{k+1} = \alpha u_k + c$$

با حل این رابطه‌ی بازگشتی خواهیم داشت:

$$\omega_n^2 = \frac{c}{1 - \alpha} + \alpha^n \omega_0^2 \quad (*)$$

حال با جایگذاری α بر حسب η داریم:

(چرا $\alpha \neq \eta$ ؟ اگر در رابطه‌ی $E^{(k)} - E_{\min}^{(k)} = \eta^2 (E_0^{(k)} - E_{\min}^{(k)})$ باشد آن‌گاه $E^{(k)} = E_{\min}^{(k)}$ خواهد بود. پس در واقع $\Delta E = \eta^2 \Delta E_0$. از تشابه این رابطه با $\omega_{k+1}^2 = \alpha^2 \omega_k^2$ داریم:)

$$\eta^2 = \alpha^2 \frac{ml^2}{\phi}$$

$$(*) \rightarrow \omega_n^2 = \eta^2 \Delta E_0 + \omega_0^2 \left(\frac{\phi \eta^2}{ml^2}\right)^{\frac{n}{2}} \quad (1)$$

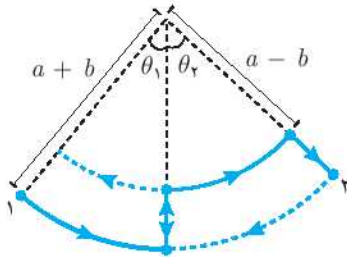
$$\Delta E_0 = E_{\min}^{(0)} - \frac{ml^2 \omega_0^2}{\phi} \quad (2)$$

$$\Delta E_0 = \frac{m}{3} \left(g \cdot \frac{l - \sqrt{l^2 - b^2}}{1 + \frac{1}{2}\sqrt{1 - \frac{b^2}{l^2}}} - \frac{l^2 \omega_0^2}{2} \right) \quad (3)$$

از سه رابطه‌ی بالا خواهیم داشت:

$$\omega_n^2 = \omega_0^2 \left(\frac{\phi \eta^2}{ml^2}\right)^{\frac{n}{2}} + \frac{\eta^2 m}{3} \left(g \cdot \frac{l - \sqrt{l^2 - b^2}}{1 + \frac{1}{2}\sqrt{1 - \frac{b^2}{l^2}}} - \frac{l^2 \omega_0^2}{2} \right)$$

الف) با توجه به شکل زیر و پایداری انرژی در مسیر ۱ و ۳ و با توجه به شعاعی بودن نیرو در مسیر ۲ و ثابت بودن $r\dot{\theta} = \text{const}$ یا $rv = \text{const}$ داریم:

$$\begin{cases} -mg(a+b)\cos\theta_1 = -mg(a+b) + \frac{1}{2}mv_1^2 \\ (a+b)v_1 = (a-b)v_2 \\ -mg(a-b) + \frac{1}{2}mv_2^2 = -mg(a-b)\cos\theta_3 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} (a+b)\cos\theta_1 = a+b - \frac{v_1^2}{2g} \\ -(a-b)\cos\theta_3 = -(a-b) + \frac{v_1^2}{2g}\left(\frac{a+b}{a-b}\right)^2 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \frac{(a+b)^2}{(a-b)^2}\cos\theta_1 - (a-b)\cos\theta_3 = \frac{(a+b)^2}{(a-b)^2} - (a-b)$$

$$\Rightarrow \left(\frac{a+b}{a-b}\right)^2(\cos\theta_1 - 1) = \cos\theta_3 - 1$$

$$\Rightarrow \theta_3 = \cos^{-1}\left[1 - \left(\frac{a+b}{a-b}\right)^2(1 - \cos\theta_1)\right]$$

ب) بنابراین کافی است رابطه‌ای برای θ_n بر حسب θ_1 به دست آوریم بنابراین با توجه به رابطه‌ی بین θ_1 و θ_2 می‌توان رابطه‌ای نیز برای θ_2 و θ_3 نوشت با توجه به این‌که در این‌ها زاویه‌ی اولیه‌ی θ_1 خواهد بود بنابراین داریم:

$$\begin{cases} (1 - \cos\theta_2) = \left(\frac{a+b}{a-b}\right)^2(1 - \cos\theta_1) \\ (1 - \cos\theta_3) = \left(\frac{a+b}{a-b}\right)^2(1 - \cos\theta_2) \\ \vdots \\ (1 - \cos\theta_n) = \left(\frac{a+b}{a-b}\right)^2(1 - \cos\theta_{n-1}) \end{cases}$$

$$\Rightarrow (1 - \cos\theta_n) = \left(\frac{a+b}{a-b}\right)^{2(n-1)}(1 - \cos\theta_1)$$

پس اگر بخواهد تاب به $\theta_n = \pi$ برسد داریم:

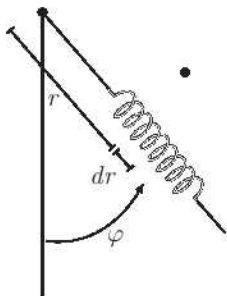
$$\frac{2}{1 - \cos \theta_1} = \left(\frac{a+b}{a-b}\right)^{2(n-1)}$$

$$n = 1 + \frac{1}{2} \log_{\left(\frac{a+b}{a-b}\right)} \left(\frac{2}{1 - \cos \theta_1}\right)$$

توجه شود که n می‌تواند یک عدد غیر صحیح باشد زیرا لزوماً تاب در π نخواهد بود پس باید از تابع براکت استفاده نمود تا حداقل دور را دریابیم:

$$n = 1 + \left[\frac{1}{2} \log_{\left(\frac{a+b}{a-b}\right)} \left(\frac{2}{1 - \cos \theta_1}\right) \right]$$

الف) دستگاه مختصات متصل به جسم چرخان گشتاور حول O را محاسبه می‌کنیم:

$$d\tau_\omega = dm r \omega^2 r \cos \varphi \sin \varphi \Rightarrow \tau_\omega = \frac{m \cos \varphi \sin \varphi l_0^2 \omega^2}{3}$$

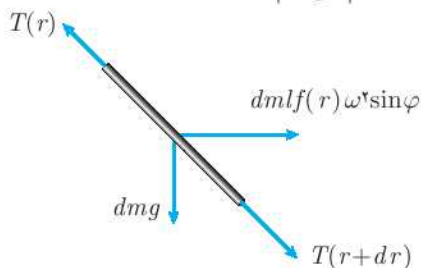
$$d\tau_g = dm r \sin \varphi g \Rightarrow \tau_g = mg \frac{l_0}{3} \sin \varphi$$

از آن‌جا که در این دستگاه فنر در حال تعادل است داریم:

$$\tau_g = \tau_\omega \Rightarrow g \frac{l_0 \sin \varphi}{3} = \frac{\cos \varphi \sin \varphi l_0^2 \omega^2}{3}$$

$$\Rightarrow \cos \varphi = \frac{3g}{2l_0 \omega^2} \Rightarrow \varphi = \cos^{-1} \left(\frac{3g}{2l_0 \omega^2} \right)$$

ب) دیاگرام آزاد را برای جزیی از فنر رسم می‌کنیم:

با نوشتن نیروهای در راستای میله داریم:

$$dT = -dm(g \cos \varphi + f(r)\omega^{\vee} \sin^{\vee} \varphi) \quad (۱)$$

این جزء کوچک دارای کشش معادل $\frac{k_0 l_0}{dr}$ است و کشش در آن نقطه از ضابطه‌ی زیر به دست می‌آید:

$$T = \frac{k_0 l_0}{dr}(df - dr) \Rightarrow T = k_0 l_0 \left(\frac{df}{dr} - 1 \right)$$

$$\Rightarrow dT = k_0 l_0 (f''(r) dr) \quad (۲)$$

$$(۱), (۲) \Rightarrow k_0 l_0 f''(r) dr = -\frac{m}{l_0} (g \cos \varphi + f(r)\omega^{\vee} \sin^{\vee} \varphi) dr$$

$$\boxed{f''(r) + f(r) \frac{\omega^{\vee} \sin^{\vee} \varphi m_0}{k_0 l_0^2} + \frac{g \cos \varphi m_0}{k_0 l_0^2} = 0}$$

ج) با توجه به راهنمایی مسئله داریم:

$$f(r) = A \sin \left(\frac{\omega \sin \varphi}{l_0} \sqrt{\frac{m}{k}} r + B \right) - \frac{g \cos \varphi}{\omega^{\vee} \sin^{\vee} \varphi} \quad (۳)$$

شرایط مرزی مطابق زیر است:

$$\begin{cases} T(l_0) = 0 \Rightarrow f'(l_0) - 1 = 0 \\ f(0) = 0 \end{cases}$$

حال با نسبت معادله‌ی ۳ تا مرتبه‌ی اول نسبت به $\frac{1}{k}$ داریم:

$$f(r) = A \sin B \left(1 - \frac{\omega^{\vee} \sin^{\vee} \varphi}{l_0^2} \frac{mr^{\vee}}{k} \right) + A \cos B \left(\frac{\omega \sin \varphi r}{l_0} \sqrt{\frac{m}{k}} \right) - \frac{g \cos \varphi m_0}{k_0 l_0^2}$$

با قرار دادن شرایط مرزی خواهیم داشت:

$$\frac{A \cos B \omega \sin \varphi}{l_0} \sqrt{\frac{m}{k}} - \frac{A \sin B \omega^{\vee} \sin^{\vee} \varphi}{l_0} \frac{m}{k} = 1$$

$$A \sin B = \frac{g \cos \varphi}{\omega^{\vee} \sin^{\vee} \varphi}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} f(r) = A \cos(B) \sqrt{\frac{m}{k}} \frac{\omega \sin(\varphi)}{l_0} r - \frac{mg \cos \varphi}{2kl_0^2} r^{\vee} \\ \frac{A \cos(B)}{l_0} \sqrt{\frac{m}{k}} \omega \sin \varphi = 1 + \frac{mg \cos(\varphi)}{kl_0} \end{cases}$$

$$\Rightarrow f(r) = r \left(1 + \frac{mg \cos \varphi}{kl_s} \right) - \frac{mg \cos(\varphi) r^2}{2kl_s^2}$$

(د) با توجه به شرط تعادل و این که در این حالت هم گشتاور صفر است:

$$\begin{cases} d\tau_\omega = \left(\frac{m}{l_s} dr\right) f(r) \cos \varphi f(r) \sin(\varphi) \omega^2 \\ d\tau_g = \left(\frac{m}{l_s} dr\right) f(r) \sin \varphi g \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} \tau_\omega = \frac{m}{l_s} \omega^2 \cos \varphi \sin \varphi \int_a^{l_s} f^2(r) dr \\ \tau_g = \frac{m}{l_s} \sin \varphi g \int_a^{l_s} f(r) dr \end{cases}$$

$$\Rightarrow \tau_\omega = \tau_g \Rightarrow \frac{\omega^2}{g} \cos \varphi \int_a^{l_s} f^2(r) dr = \int_a^{l_s} f(r) dr$$

$$\Rightarrow \frac{\omega^2 \cos \varphi}{g} \int_a^{l_s} \left(r^2 + \frac{2mg \cos \varphi r^2}{kl_s} - \frac{mg \cos \varphi r^2}{kl_s^2} \right) dr$$

$$= \int_a^{l_s} \left(r \left(1 + \frac{mg \cos \varphi}{kl_s} \right) - \frac{mg \cos \varphi r^2}{2kl_s^2} \right) dr$$

$$\Rightarrow \frac{\omega^2 \cos \varphi}{g} \left(\frac{l_s^3}{3} + \frac{2mgl_s^3 \cos \varphi}{3k} - \frac{mg \cos \varphi l_s^3}{4k} \right) = \left(\frac{l_s^3}{2} + \frac{mgl_s \cos \varphi}{3k} \right)$$

حال $\cos(\varphi)$ را به صورت زیر در نظر می‌گیریم:

$$\cos \varphi_0 = \cos(\varphi_0) + \frac{c}{k} \quad ; \quad \cos(\varphi_0) = \frac{3g}{2l_s \omega^2}$$

حال با جایگذاری در معادله‌ی بالا داریم:

$$\frac{\omega^2 l^3}{3g} \cos \varphi + \frac{\Delta m l \omega^2}{24k} \cos^2 \varphi - \frac{l}{2} - \frac{mg \cos \varphi}{3k}$$

$$\Rightarrow \frac{\omega^2 l^3}{3gk} c + \frac{\Delta m l \omega^2}{24k} \frac{8g^2}{4l^2 \omega^2} - \frac{mg^2}{2l \omega^2 k} = 0$$

$$\Rightarrow C = \frac{3m \omega^2}{32}$$

$$\Rightarrow \cos \varphi = \frac{3g}{2l_s \omega^2} + \frac{3m \omega^2}{32k}$$